

RAAP-NOTITIE 3874

Plangebied Postkade 171-172 te Goudriaan

Gemeente Graafstroom

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau-
en inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Familie Roest (Garage Roest)

Titel: Plangebied Postkade 171-172 te Goudriaan, Gemeente Graafstroom, gemeente Graafstroom; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: juni 2011

Auteur: *drs. H. Feiken*

Projectcode: GRPK

Bestandsnaam: NO3874_GRPK

Projectleider: drs. H. Feiken

Projectmedewerker: drs. R. Kroes

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 46430

Bewaarplaats documentatie: RAAP West-Nederland

Autorisatie: drs. I.A. Schute

Bevoegd gezag: gemeente Graafstroom

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2011

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Familie Roest heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in mei 2011 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de sloop van een woning (Postkade 171-172) en de toekomstige uitbouw van garage Roest in de gemeente Graafstroom. Doel van dit onderzoek was allereerst het middels bureauonderzoek verwerven van informatie over bekende en te verwachten archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Het doel van het veldonderzoek was vervolgens die verwachting te toetsen en, voor zover mogelijk, een eerste indruk te geven van de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische vindplaatsen. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen in het plangebied is vervolgens een advies met betrekking tot archeologisch vervolgonderzoek geformuleerd.

Op basis van de onderzoeksresultaten, en de voorgenomen bodemingrepen, kan worden geconcludeerd dat bij de realisering van de (toekomstige) plannen vermoedelijk geen archeologische waarden zullen worden verstoord.

Meer specifiek zijn de volgende bevindingen van belang:

- Tijdens het veldonderzoek zijn binnen 4 m -Mv geen aanwijzingen gevonden voor stroomgordelafzettingen. Bewoonbare rivierafzettingen liggen gezien de TNO-boring op ongeveer 9 m -Mv. Het aanleggen van de fundamenteën voor de nieuwbouw zullen eventuele archeologische resten op deze diepte niet verstoren. Het plaatsen van heipalen zal maar een geringe invloed hebben op eventuele archeologische resten op deze diepte. Hierdoor vormt heien geen belemmering.
- Vanwege de ligging van het plangebied nabij de historische kern van Goudriaan gold bij aanvang van het veldonderzoek een hoge verwachting in het plangebied op het aantreffen van archeologische resten uit de Middeleeuwen – Nieuwe tijd.
- In het plangebied worden in de ondergrond zeer slappe veenafzettingen gevonden, deze afzettingen waren ongeschikt geweest om te wonen. Bovenop het veen wordt een verstoorde laag gevonden met daarboven een ophooglaag.
- In het plangebied zijn geen archeologische resten gevonden die duiden op een vindplaats.
- De verstoorde laag ligt bovenop het veen. Dit is het traject waar archeologische resten zouden kunnen liggen. Vanwege de verstoringen zullen aanwezige archeologische resten echter zijn vernietigd en/of opgeruimd.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt in het plangebied in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht toch archeologische resten worden aangetroffen, dan is dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Met betrekking tot de bevindingen van dit bureau- en inventariserend veldonderzoek dient contact opgenomen te worden met de gemeente Graafstroom.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inhoudsopgave	5
1 Inleiding	6
1.1 Kader	6
1.2 Administratieve gegevens	6
1.3 Toekomstige situatie	6
1.4 Onderzoeksopzet en richtlijnen	7
2 Bureauonderzoek	8
2.1 Methoden	8
2.2 Resultaten	8
3 Veldonderzoek	12
3.1 Methoden	12
3.2 Resultaten	12
4.1 Conclusies	14
4.2 Aanbevelingen	14
Literatuur	15
Gebruikte afkortingen	16
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen	17
Bijlage 1. Boorbeschrijvingen	21

1 Inleiding

1.1 Kader

In opdracht van Familie Roest heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in mei 2011 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de sloop van een woning en de toekomstige uitbouw van garage Roest in de gemeente Graafstroom.

Dit onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Doel van het veldonderzoek was het toetsen van die gespecificeerde archeologische verwachting en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische resten. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen is vervolgens in hoofdstuk 4 een advies geformuleerd met betrekking tot eventueel archeologisch vervolgonderzoek.

1.2 Administratieve gegevens

Het plangebied (3600 m²) ligt direct ten zuiden van Goudriaan (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 38G van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000). Het plangebied staat kadastraal bekend onder gemeente Goudriaan, sectie D, nummers 158, 233, 340 en 341.

Gemeente: Graafstroom

Plaats: Goudriaan

Plangebied: Postkade 171-172

Centrumcoördinaten: 120600 / 434975

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 46430

1.3 Toekomstige situatie

In het plangebied wordt een woning (dit huis staat bekend als Postkade 171-172) gesloopt en er zijn plannen om in de nabije toekomstig de bestaande garage uit te breiden op de plek van de te slopen woning en rondom de huidige garage. De precieze plannen zijn nog niet bekend maar de nieuwbouw zal niet dieper gaan dan een meter beneden maaiveld. De grootschalige ingrepen in het plangebied vinden plaats binnen een 1 m -Mv. Er worden geen kelders aangelegd. Bij de bouw zullen heipalen worden gebruikt. Het precieze aantal heipalen, en de diepte van het heien

is nog niet bekend. Voor de werkzaamheden is een omgevingsvergunning nodig met een archeologische onderbouwing. Voor het zuidelijk deel van het plangebied (het autoplein) zijn geen plannen om te bouwen.

1.4 Onderzoekopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek bestond uit een verkennend booronderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtsnoer. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden. Achter in dit rapport is een lijst met gebruikte afkortingen opgenomen.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methodes

Het bureauonderzoek is uitgevoerd om een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen. Daartoe zijn reeds bekende archeologische en aardkundige gegevens verzameld en is het grondgebruik in het plangebied in het heden en verleden geïnventariseerd.

Geraadpleegd zijn de volgende bronnen:

- het ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS);
- de Archeologische Monumenten Kaart (AMK);
- de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW);
- literatuur en historisch en aardkundig kaartmateriaal (zie literatuurlijst);
- de recente topografische kaart 1:25.000;
- recente luchtfoto's uit Google Earth (<http://www.earth.google.com>);
- het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN);
- het Dino-loket (TNO);
- het informatiesysteem Kennis Infrastructuur CultuurHistorie (KICH);
- de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van de provincie Zuid-Holland;
- de molendatabase;
- de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Graafstroom (Boshoven e.a., 2009).

2.2 Resultaten

Huidige situatie

Op recente topografische kaarten 1:25.000 is het plangebied afgebeeld als bebouwd. Recente luchtfoto's uit Google Earth bevestigen dit grondgebruik. Volgens de geraadpleegde topografische kaart en het Actueel Hoogtebestand Nederland (<http://www.ahn.nl/>) bedraagt de huidige maaiveldhoogte in het plangebied ongeveer 1,2 meter - NAP. Volgens KLIC wordt het plangebied doorsneden door een gasleiding en een laagspanningskabel. In het plangebied direct naast de Postkade ligt volgens dhr. Roest zware verharding (puin en betonplaten; figuur 2). Ook het auto-plein in het zuidelijk deel van het plangebied bestaat uit zware verharding.

Aardkundige situatie

Geo(morfo)logie

Volgens Berendsen & Stouthamer (2001) en de geologische kaart (Verbraeck, 1970) ligt ten noorden van het plangebied een donk. Ten westen van het plangebied ligt de Vuilendamse stroomgordel (Berendsen & Stouthamer, 2001: nummer 171). Deze stroomgordel is actief geweest tussen 7370 en 6270 BP (circa 6300 - 5000 voor Chr.) en ligt tussen 6,3 en 7,2 m -NAP. Volgens de geologische kaart komt Hollandveen, afwisselend gelaagd met afzettingen van Tiel en Afzettingen van Gorkum voor. Aan de oppervlakte wordt Hollandveen aangetroffen (Ver-

braeck, 1970; code G3). Op ongeveer 200 m ten zuiden van het plangebied is door TNO-NITG tot 9,3 m -Mv een boring gezet (boring B38G1498; <http://www.dinoloket.nl>). In de boring worden tot 9.2 m -Mv komafzettingen (voornamelijk veen en klei) aangetroffen. Vanaf 9.2 m -Mv worden afzettingen aangetroffen die behoren tot de Formatie van Kreftenheye. Deze afzettingen zijn gevormd door meanderende rivieren gedurende het Allerød en het vroeg Holoceen (Berendsen & Stouthamer, 2001). Er zijn in de boring geen rivierduinafzettingen (Formatie van Boxtel, Laagpakket van Delwijnen) aangetroffen. In het plangebied zullen vermoedelijke bewoonbare rivierafzettingen pas op een diepte vanaf 9 m -Mv voorkomen.

Bodem

Volgens de bodemkaart bestaat de bodem in het plangebied uit Weideveengronden: bosveen (of eutroof broekveen) met grondwatertrap II (Harbers 1981: code pVb II). Grondwatertrap II betekent dat de gemiddeld hoogste grondwaterstand minder dan 40 cm beneden maaiveld zit. De gemiddeld laagste grondwater komt tussen 50 en 80 cm -Mv voor.

AHN en luchtfoto's

Zowel op de weergave van het AHN als op recente luchtfoto's uit Google Earth (<http://www.earth.google.com>) is de veenstroom (de Goudriaan) zichtbaar waar de historische kern van Goudriaan langs ligt.

Bekende archeologische waarden

Archeologische gegevens: ARCHIS en AMK

In ARCHIS liggen binnen een straal van 1 km twee archeologische monumenten geregistreerd. Op circa 750 m naar het zuiden ligt langs de A-even (de weg naar Ottoland) een laat-middeleeuwse huisterp (ARCHIS-monumentnummer 6800; figuur 1). Op ongeveer een 1 km ten noorden van het plangebied ligt een neolithische vindplaats. Deze vindplaats ligt op een donk. Het niveau met de archeologisch resten en sporen bevindt zich direct onder de bouwvoor op circa 30 cm -Mv (ARCHIS-monumentnummer 784; figuur 1). In de omgeving van het plangebied zijn vooral in de historische kern van Goudriaan veel archeologische waarnemingen gedaan. Het betreft vooral waarnemingen die dateren uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Historische gegevens: bronnen en kaarten

Volgens Boshoven e.a. (2009) is Goudriaan in de dertiende eeuw ontstaan langs de veenstroom: de Goudriaan. De eerste schriftelijke vermelding van het dorp dateert van 1260. Om verder inzicht te krijgen in het grondgebruik in het plangebied in de Nieuwe tijd biedt de analyse van historische kaarten een goede invalshoek. Op de 'Kaart van Holland' uit 1681 van Jacob Aertsz. Colom staat in het plangebied geen bebouwing afgebeeld (Sijmons & van Eeghen, 1990). Op de kadastrale minuut uit de periode 1811-1832 staat op plek van het huis Postkade 171-172 een gebouw afgebeeld. Volgens de bij deze kaart behorende Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel (OAT) betreft het een huis en erf (<http://watwaswaar.nl>). Voor de rest van het plangebied staan op de kadastrale minuut geen bebouwing afgebeeld. De Postkade staat ook al afgebeeld maar heeft dan nog de naam Smoutjeskade. Ook op de topografische kaarten uit het eind van de 19e

eeuw tot en met de topografische kaart uit 1989 staat langs de Postkade het huis Postkade 171-172. De rest van het gebied is onbebouwd. Volgens een oud bestemmingsplan van de gemeente Graafstroom heeft direct ten zuiden van Postkade 171-172 in ieder geval voor 1996 een houten loods gestaan. Deze loods is na 1996 gesloopt vanwege de bouw van het bedrijfsgebouw en kantoor van garage Roest (Postkade 172a).

KICH en molendatabase

Het raadplegen van het cultuurhistorische informatiesysteem KICH (<http://www.kich.nl>) en de molendatabase (<http://www.molendatabase.nl>) heeft geen relevante archeologische informatie opgeleverd.

Mogelijke verstoringen

Volgens dhr. Roest is door de aanleg van een riool (olie- en vetafscheider) een groot deel van het noordelijk deel van het plangebied verstoord (figuur 2).

Bestaande archeologische verwachtingen

IKAW

Op de IKAW valt het westelijk deel van het plangebied in een zone met een middelhoge archeologische verwachting. Deze waardering is gebaseerd op een oude rivierloop die op 6,3 en 7,2 m -NAP ligt. Het oostelijk deel van het plangebied valt in een zone met een lage archeologische verwachting (Deeben [red.], 2008; zie ook www.cultureelergoed.nl).

Cultuur Historische Atlas Zuid-Holland (CHS)

Volgens de CHS ligt het noordelijk deel van het plangebied (het deel waarin Postkade 171-172 ligt en het gebied dat in de toekomst eventueel wordt gebruikt om de garage uit te breiden) in een zone met een hoge archeologische trefkans vanwege de (nabijheid) van de dorpskern van Goudriaan (<http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=chs>).

Archeologische beleidskaart gemeente Graafstroom

Volgens de archeologische beleidskaart ligt het noordelijk deel van het plangebied (het deel waarin Postkade 171-172 ligt en het gebied dat in de toekomst eventueel wordt gebruikt om de garage uit te breiden), in een zone met een zeer hoge archeologische verwachting voor de late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Gespecificeerde archeologische verwachting

Gezien de aanwezigheid van een stroomrug in de diepe ondergrond van het plangebied, geldt een middelhoge verwachting voor de aanwezigheid van archeologische resten uit het Mesolithicum. Indien daadwerkelijk aanwezig bevinden dergelijke archeologische resten zich waarschijnlijk in de top van de rivierafzettingen op ongeveer 9 m -Mv. Waarbij de voorgenomen grootschalige bodemingrepen de afzettingen (en eventuele archeologische resten) niet zullen verstoren. Ook het heien zal maar een geringe invloed hebben op eventuele archeologische resten op deze diepte.

Op basis van de natte bodemgesteldheid (namelijk de komafzettingen) vanaf het Neolithicum tot en met de Romeinse periode geldt in het plangebied een lage verwachting voor het aantreffen van archeologische resten uit deze perioden. Uit historische en archeologische gegevens blijkt dat het plangebied dichtbij de historische kern van Goudriaan ligt. Daarom moet rekening worden gehouden met de aanwezigheid van archeologische resten uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd, voor deze periode geldt een hoge verwachting. Archeologische resten uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd worden verwacht vlak onder het maaiveld.

3 Veldonderzoek

3.1 Methodes

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een booronderzoek verkennende fase. De onderzoeksmethode voor het veldwerk is bepaald op basis van de resultaten van het bureauonderzoek (gespecificeerde archeologische verwachting) en het protocol inventariserend veldonderzoek uit de KNA versie 3.2.

Tijdens het veldonderzoek zijn 6 boringen verricht in het plangebied (figuur 2). De boringen zijn gezet rondom Postkade 171-172 en rondom Postkade 172a (op de plekken waar garage Roest in de toekomst wil gaan uitbreiden). Voor het gebied ten zuiden van boring 3 (het autoplein) zijn geen plannen om te bouwen en is hierom en vanwege de zware verharding niet onderzocht

Er is geboord tot maximaal 4 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Van alle boringen is de hoogte met een waterpasoestel ingemeten, waarbij de hoogte is herleid van NAP-bout 038G0142 (0,74 m + NAP). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Er zijn geen monsters genomen.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

Uit het booronderzoek blijkt dat het plangebied, van onder naar boven, bestaat uit rietveen met daarboven bosveen. Bovenop het veen wordt een verstoorde laag gevonden met hierboven een opgebrachte laag.

Het rietveen komt voor (in de boringen) vanaf 4 m -Mv. Het bruine rietveen is zeer slap. Tussen 200 en 260 -Mv gaat het rietveen geleidelijk over in bosveen. Het bruine bosveen is zeer slap en bevat hout- en rietresten. Het rietveen en het bosveen behoren beide tot de Formatie van Nieuwkoop, Hollandveen Laagpakket.

Op het bosveen komt een verstoorde laag voor. Deze laag bestaat uit een donkerbruine zwak zandige klei waarin kleibrokken zitten. Deze verstoorde laag komt in boringen 1 t/m 4 en 6 tussen 105 en 20 cm -Mv voor. In boring 5 wordt de verstoorde laag tussen 200 en 150 cm -Mv aangetroffen. In de verstoorde laag komt plastic, recent aardewerk (o.a. porselein), gele baksteenfragmenten en grindjes voor. Uit de vondst van het recente aardewerk en plastic blijkt dat deze laag kortgeleden is gevormd. Dit gebeurde waarschijnlijk door het opbrengen van zand, klei

en bouwpuin om het drassige veenland begaanbaar te maken. Door het opbrengen van de recente ophooglaag, die hieronder wordt besproken, is deze oudere ophooglaag voor een deel omgezet en verstoord. In boring 1 is de grond verstoord door de aanleg van het riool.

De (zeer recente) ophooglaag komt voor in de top van de boringen en is tussen de 20 en 150 cm dik. In boring 1 bestaat deze laag uit grijsbruin, matig fijn zand dat hier is opgebracht ten behoeve van de bestrating. In boringen 2 t/m 4 werd een 30 cm dikke puinlaag aangetroffen. Deze rode puinlaag bestaat uit grof puin en is hier opgebracht om parkeerplaatsen aan te leggen. Voor de aanleg van opritten aan beide zijden van Postkade 171-172 werd een 60 tot 150 cm dikke laag opgebracht (boringen 5 en 6). Deze laag bestaat uit zand en klei met grind met fragmenten recent bouwpuin.

Binnen 4 m -Mv zijn zoals verwacht geen aanwijzingen gevonden voor een stroomgordel of rivierduin.

Archeologie (geen archeologische vindplaats aangetroffen)

Tijdens het veldonderzoek zijn in alle boringen archeologische indicatoren aangetroffen. Het betreft onbepaald bouwpuin uit de verstoorde laag (de oude opgebrachte laag) en de recente ophooglaag. Omdat alle archeologische indicatoren zijn waargenomen in opgebrachte en geroerde lagen, vormen de indicatoren geen aanleiding om de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied te vermoeden. De verstoorde laag ligt bovenop het veen. Dit is het traject waar binnen de aanlegdiepte van de nieuwbouw archeologische resten zouden kunnen liggen. Vanwege de verstoringen zullen aanwezige archeologische resten echter zijn vernietigd en/of opgeruimd.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Op basis van de onderzoeksresultaten, en de voorgenomen bodemingrepen (paragraaf 1.3), kan worden geconcludeerd dat bij de realisering van de (toekomstige) plannen vermoedelijk geen archeologische waarden zullen worden verstoord.

Meer specifiek zijn de volgende bevindingen van belang:

- Tijdens het veldonderzoek zijn binnen 4 m -Mv geen aanwijzingen gevonden voor stroomgor-delafzettingen. Bewoonbare rivier(duin)afzettingen liggen gezien de TNO-boring op ongeveer 9 m -Mv. Het aanleggen van de fundamenteën voor de nieuwbouw zullen eventuele archeologische resten op deze diepte niet verstoren. Het plaatsen van heipalen zal maar een geringe invloed hebben op eventuele archeologische resten op deze diepte. Hierdoor vormt heien naar alle waarschijnlijkheid geen belemmering.
- Vanwege de ligging van het plangebied nabij de historische kern van Goudriaan gold bij aanvang van het veldonderzoek een hoge verwachting in het plangebied op het aantreffen van archeologische resten uit de Middeleeuwen – Nieuwe tijd.
- In het plangebied zijn geen archeologische resten gevonden die duiden op een vindplaats.
- In het plangebied worden in de ondergrond zeer slappe veenafzettingen gevonden, deze afzettingen waren ongeschikt om te wonen. Bovenop het veen wordt een verstoorde laag gevonden met daarboven een ophooglaag.
- De verstoorde laag ligt bovenop het veen. Dit is het traject waar archeologische resten zouden kunnen liggen. Vanwege de verstoringen zullen aanwezige archeologische resten echter zijn vernietigd en/of opgeruimd.

4.2 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt in het plangebied in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht toch archeologische resten worden aangetroffen, dan is dan conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Literatuur

- Berendsen, H.J.A. & E. Stouthamer**, 2001. *Palaeogeographic development of the Rhine-Meuse Delta, The Netherlands*. Van Gorcum, Assen.
- Boshoven, E.H., A. Buesink, H.M.M. Geerts, J.S. Krist, L.A. Tebbens & J.M.J. Willems**, 2009. Regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden: een archeologische inventarisatie, verwachtings- en beleidsadvieskaart. *BAAC rapport V-08.0185*. BAAC onderzoeks- en adviesbureau, 's-Hertogenbosch.
- Deeben, J.H.C. (red.)**, 2008. De Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), derde generatie. *Rapportage Archeologische Monumentenzorg 155*. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort (info: www.cultureelerfgoed.nl).
- Harbers, P.**, 1981. *Bodemkaart van Nederland 1:50.000; 38 Oost Gorinchem*. STIBOKA, Wageningen.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Sijmons, A.H. & I.H. van Eeghen**, 1990. *Jacob Aertsz. Colom's kaart van Holland 1681*. Uitgeverij Canaletto, Alphen aan den Rijn.
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen**, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Verbraeck, A.** 1970. *Geologische kaart van Nederland 1:50.000; 38 Oost Gorinchem*. Rijks Geologische Dienst, Haarlem.

Gebruikte afkortingen

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische MonumentenKaart
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
CHS	Cultuurhistorische HoofdStructuur
GHG	Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand
GLG	Gemiddeld Laagste Grondwaterstand
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
KICH	KennisInfrastructuur CultuurHistorie
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
NITG	Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen
OAT	Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer
TNO	Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek

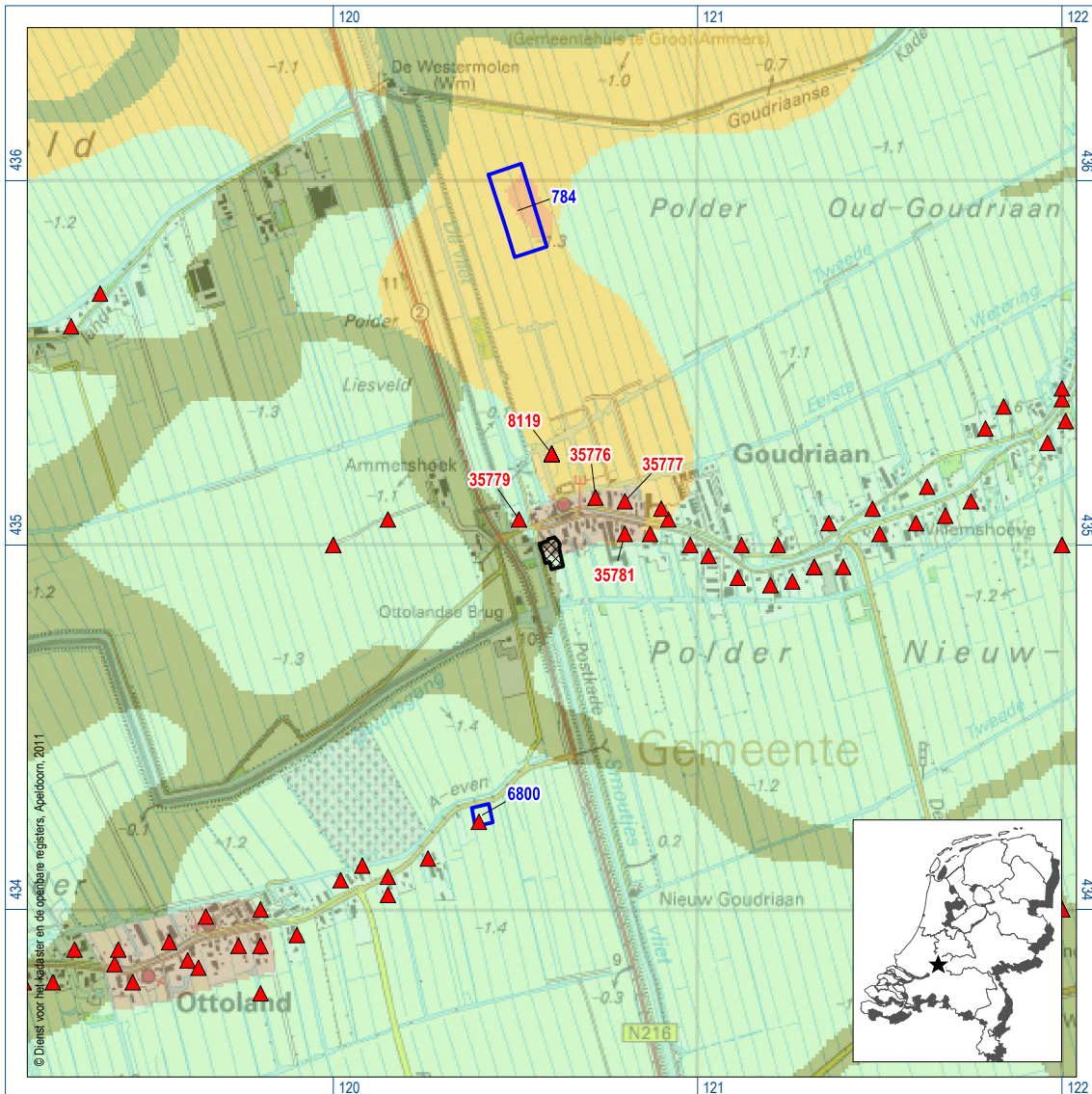
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Ligging van het plangebied (gearceerd) met ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw) op de CHS van Zuid-Holland; inzet: ligging in Nederland (ster).

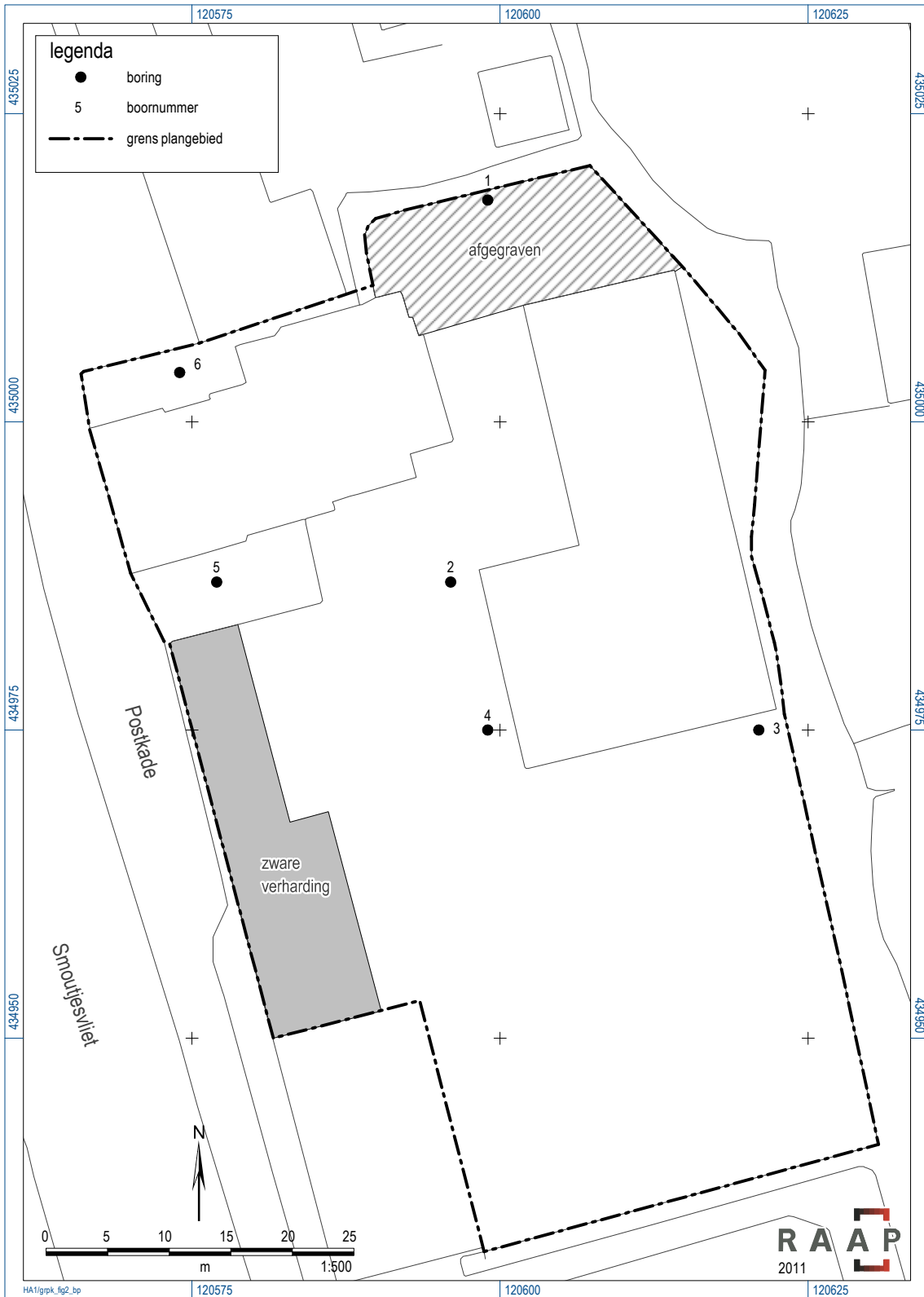
Figuur 2. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (gearceerd) met ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw) op de CHS van Zuid-Holland; inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Boorpuntenkaart.

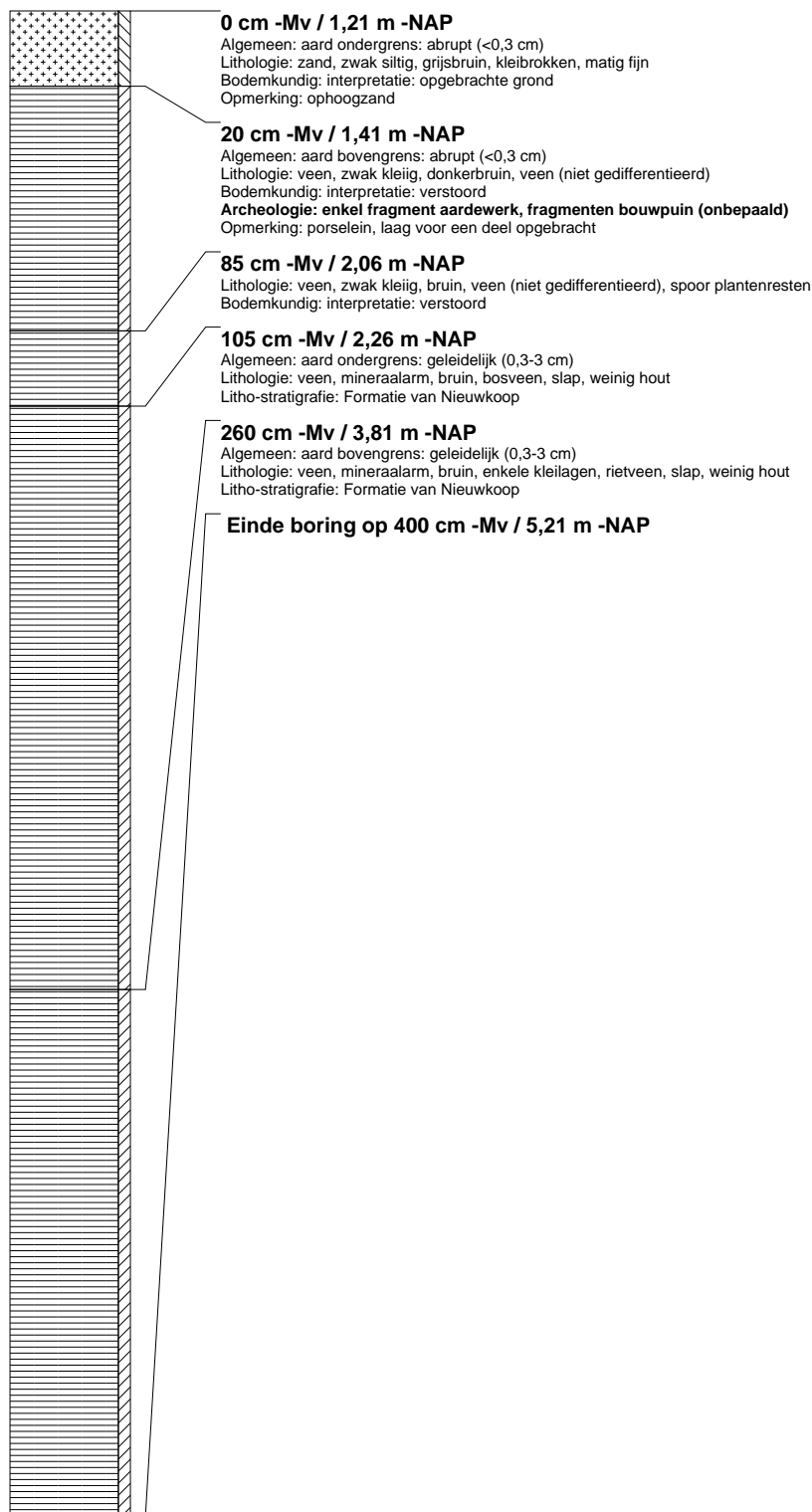
Archeologische perioden			
Tijdperk		Datering	
Nieuwste tijd (=Nieuwe tijd C)		1795	
Nieuwe tijd	B	1650	
	A	1500	
Middeleeuwen	Laat	1250	
	Vol	1050	
	Vroeg	Ottoons	900
		Karolingisch	725
		Merovingisch laat	525
		Merovingisch vroeg	450
Romeinse tijd	Laat	270	
	Midden	70 na Chr.	
	Vroeg	15 voor Chr.	
Prehistorie	IJzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500
		Jong B	16.000
		Jong A	35.000
Midden		250.000	
Oud			

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen

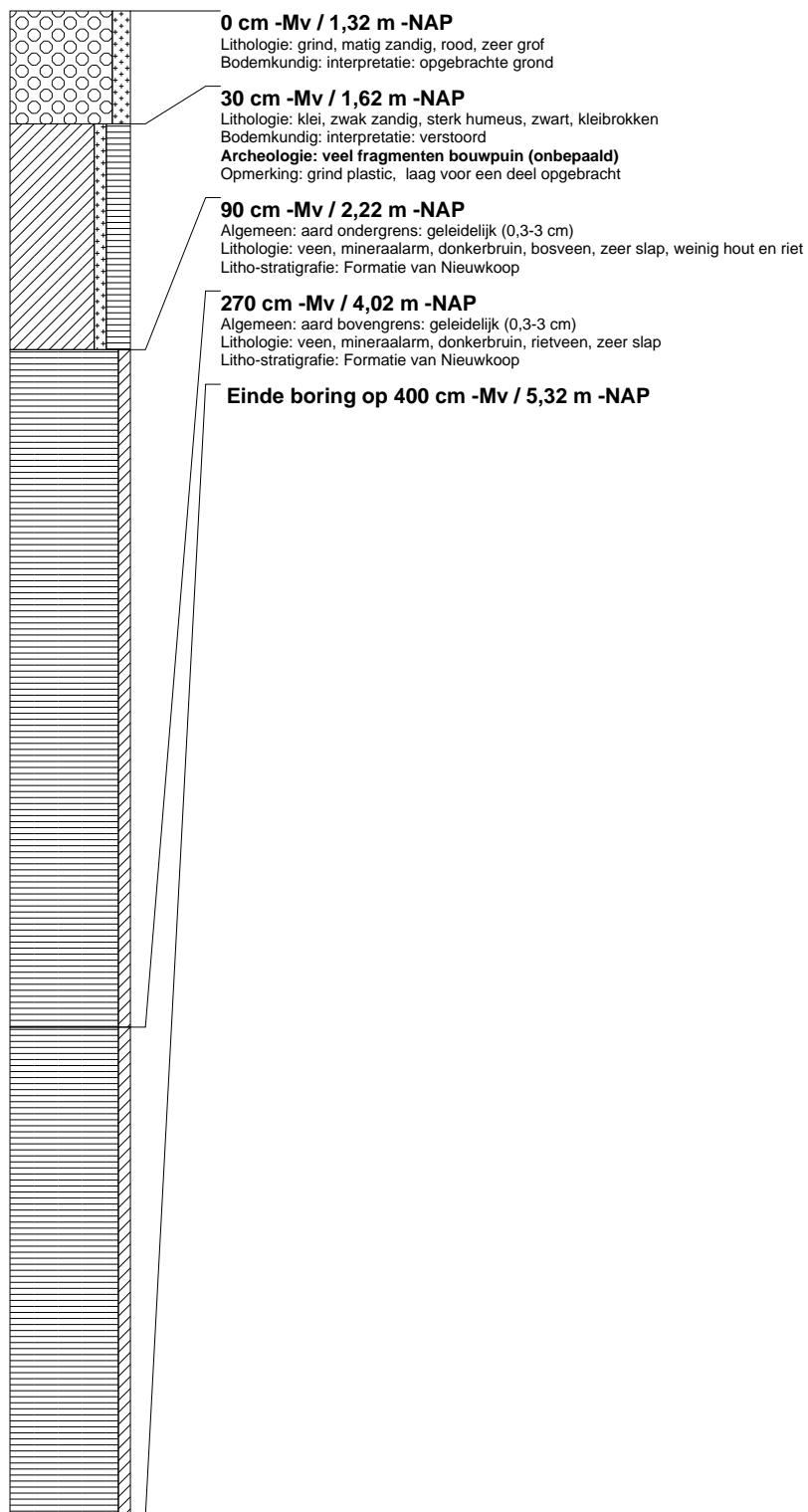
boring: GRPK-1

beschrijver: HF, datum: 11-5-2011, X: 120.599, Y: 435.018, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: -1.21, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Graafstroom, plaatsnaam: Goudriaan, opdrachtgever: Garage Roest, uitvoerder: RAAP West

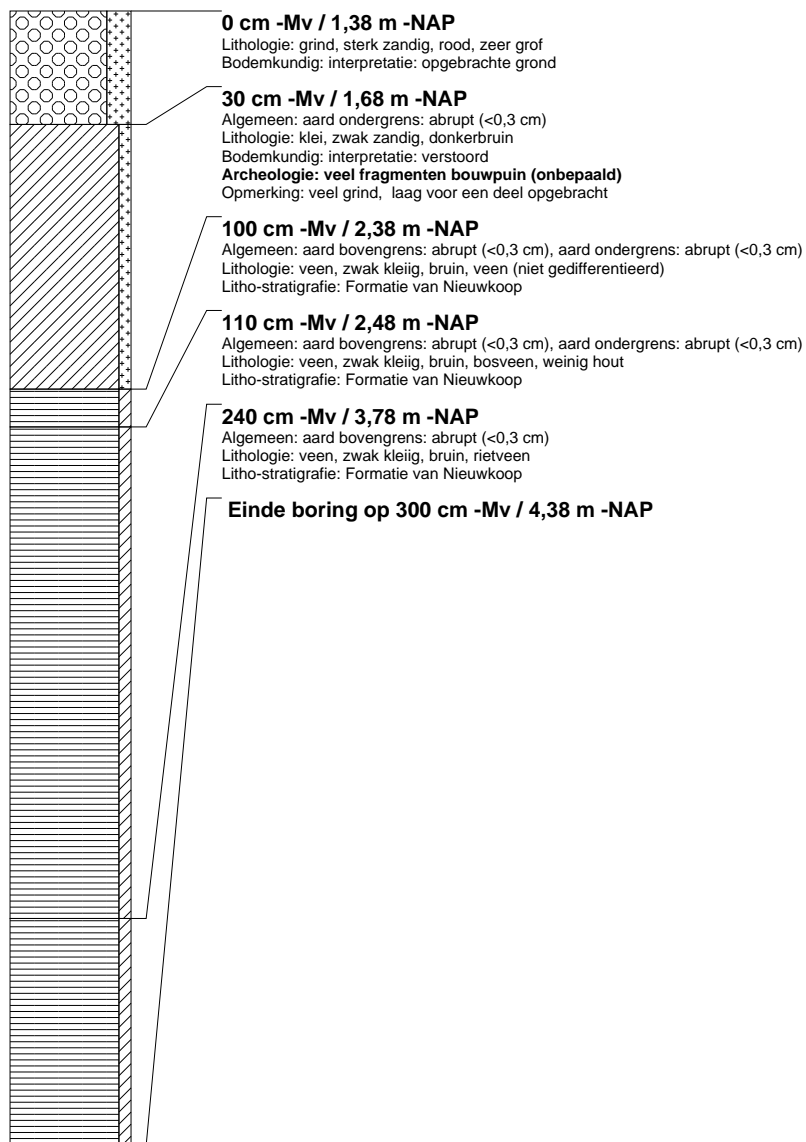
boring: GRPK-2

beschrijver: HF, datum: 11-5-2011, X: 120.596, Y: 434.987, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: -1.32, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Graafstroom, plaatsnaam: Goudriaan, opdrachtgever: Garage Roest, uitvoerder: RAAP West

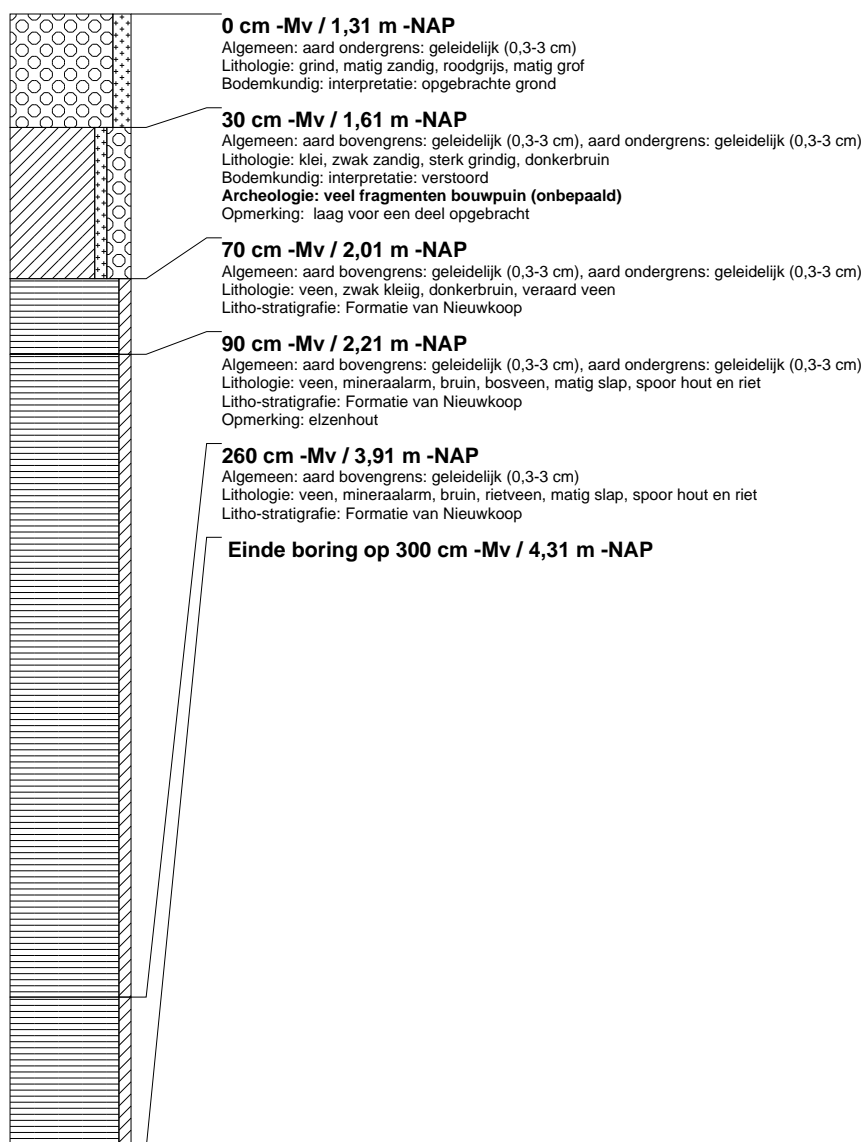
boring: GRPK-3

beschrijver: HF, datum: 11-5-2011, X: 120.621, Y: 434.975, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: -1.38, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Graafstroom, plaatsnaam: Goudriaan, opdrachtgever: Garage Roest, uitvoerder: RAAP West

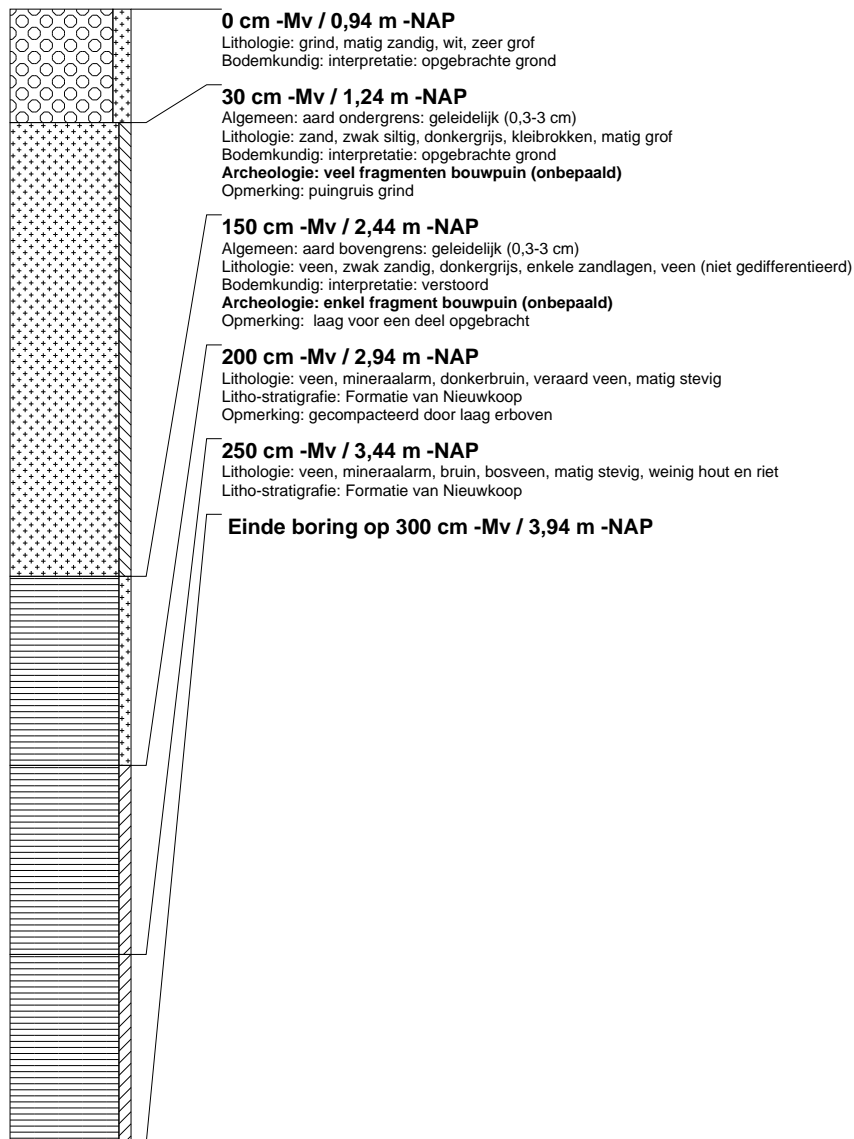
boring: GRPK-4

beschrijver: HF, datum: 11-5-2011, X: 120.599, Y: 434.975, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: -1.31, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Graafstroom, plaatsnaam: Goudriaan, opdrachtgever: Garage Roest, uitvoerder: RAAP West

boring: GRPK-5

beschrijver: HF, datum: 11-5-2011, X: 120.577, Y: 434.987, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: -0.94, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Graafstroom, plaatsnaam: Goudriaan, opdrachtgever: Garage Roest, uitvoerder: RAAP West, opmerking: op oprijlaan

boring: GRPK-6

beschrijver: HF, datum: 11-5-2011, X: 120.574, Y: 435.004, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: -1.20, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: waterpas, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Graafstroom, plaatsnaam: Goudriaan, opdrachtgever: Garage Roest, uitvoerder: RAAP West, opmerking: noordkant van huis

